

PŘÍRUČKA PRO RODIČE

1. Úvod

Vítejte ve waldorfské škole

Vážení rodiče, děkujeme Vám za důvěru, kterou jste nám svěřili volbou waldorfského vzdělávání pro Vaše dítě. Tato příručka Vám pomůže lépe porozumět principům naší školy a Vaší roli v jejím fungování.

Poslání a hodnoty waldorfského vzdělávání

Waldorfská pedagogika je založena na celostním přístupu k výchově a vzdělávání. Cílem je rozvíjet u dětí nejen stránku poznávací, ale také citovou a volní. Naše škola klade důraz na umění, tvořivost, rytmus a přirozené učení, které odpovídá vývojovým potřebám dětí. Klademe důraz na individuální přístup k dítěti a respektování jeho přirozeného tempa jeho vývoje.

Co naleznete v této příručce

Tato příručka poskytuje užitečné informace o waldorfském vzdělávání, zapojení rodičů, organizaci školního roku, financování a dalších praktických aspektech. Věříme, že Vám pomůže lépe pochopit naši filozofii a podpořit Vaše dítě na jeho vzdělávací cestě.

2. Základy waldorfské pedagogiky

O waldorfské pedagogice

Waldorfská pedagogika vychází z antroposofického pohledu na člověka podle **Rudolfa Steinera**, klade důraz na harmonický rozvoj těla, duše i ducha dítěte. Cílem waldorfské pedagogiky je vychovávat svobodné, samostatně myslící a sociálně zodpovědné jedince.

Hlavní principy waldorfského vzdělávání

- **Učení skrze zážitek a prožitek** – děti si osvojují znalosti prostřednictvím vlastního objevování, tvoření a prožitků, bez digitálních technologií v raném vzdělávání
- **Důraz na umění a kreativitu** – hudba (hra na flétnu, zpěv), malba, pohyb a ruční práce jsou nedílnou součástí výuky.
- **Výuka bez stresu a tlaku na výkon** – hodnotí se individuální pokrok dítěte, nikoli porovnání s ostatními, bez známek do 8. třídy (jen slovní hodnocení).
- **Blízkost k přírodě** – mnoho aktivit probíhá venku, děti se učí vnímat a respektovat přírodní rytmy a rozvíjet smyslové vnímání, které se bez reálných zážitků z přírody zdravě nerozvine.
- **Rytmus a opakování** – denní, týdenní a roční rytmus podporuje stabilitu a jistotu.
- **Epochy** – hlavní předměty se vyučují v tzv. epoše, tedy bloku 2 vyučovacích hodin. Epocha trvá většinou 3 až 4 týdny. Po ní následuje epocha jiného hlavního předmětu. Cílem výuky v blocích je koncentrace pozornosti v daném čase na jeden jediný předmět.
- **Eurytmie** – pohybové umění, které rozvíjí schopnost oduševnělého pohybu, motorické dovednosti, koordinaci, vnímání prostoru a pohybovou duchapřítomnost. Jeho pozitivní vliv na člověka a dětský vývoj je prokázán četnými vědeckými studiemi. Pro vytvoření rámcové představy by bylo možné přirovnat eurytmii k výrazovému tanci.
- **Absence učebnic** – waldorfská pedagogika ponechává v rukou učitele, jako svého druhu pedagogického umělce, aby pro danou situaci nacházel vždy to nejlepší řešení a připravoval pro svoji třídu optimální výukově-výchovný program. Žáci pod vedením učitele a v rostoucí míře také samostatně vytvářejí tak zvaný epochový sešit, který pro ně představuje individualizovaný učební text.

Vývojové fáze dítěte a jejich respektování

Waldorfská pedagogika vychází z porozumění tomu, že dítě prochází různými vývojovými etapami, z nichž každá má své potřeby a způsoby učení. Rudolf Steiner rozlišil tři hlavní sedmiletá období:

- **Od narození do 7 let** je pro dítě nejdůležitější napodobování a smyslové prožívání světa. V tomto věku se klade důraz na volnou hru, rytmus dne a přirozený pohyb.

- **Od 7 do 14 let** se rozvíjí živá obrazotvornost a citový život. Děti se učí prostřednictvím příběhů, umění a vřelého vztahu k učiteli. Důležitá je výživa duševního světa obrazy a fantazií.
- **Od 14 do 21 let** se probouzí schopnost abstraktního myšlení a kritického úsudku. Mladý člověk hledá pravdu, smysl a své místo ve světě — pedagogika proto podporuje samostatné myšlení a diskusi.

Respektování těchto fází pomáhá vytvářet prostředí, které odpovídá přirozenému vývoji dítěte, podporuje jeho zdravý růst a posiluje vnitřní motivaci k učení i vztahu ke světu.

Kdo byl Rudolf Steiner?

Rudolf Steiner (1861–1925) byl rakouský filozof, pedagog, duchovní učitel, sociální reformátor a zakladatel antroposofie – duchovní vědy, která se snaží rozšířit poznávací postupy přírodní vědy do oblasti duchovní zkušenosti. Člověka chápal celistvě jako tělesnou, duševní a duchovní bytost. Ve svých knihách i v individuálních podnětech ukázal moderní cestu k duchovní zkušenosti. Na základě těchto myšlenek vytvořil základy waldorfské pedagogiky, kterou poprvé uvedl do praxe v roce 1919 při založení první Waldorfské školy ve Stuttgartu pro děti dělníků cigaretové továrny Waldorf-Astoria. Steiner se výrazně věnoval i dalším oblastem, jako je biodynamické zemědělství, sociální trojčlennost, eurytmie nebo léčebná pedagogika. Jeho dílo ovlivnilo celosvětově mnoho oblastí života a přináší stále aktuální impulzy pro ozdravení mnoha oblastí lidské kultury.

3. Organizace školního roku

Důraz na roční rytmus a slavnosti

Waldorfské školy kladou důraz na přirozený rytmus, který respektuje sezónní cykly a slavnosti během roku. Děti se tak učí v souladu s přírodními zákonitostmi a tradicemi.

Během roku se konají různé slavnosti, které posilují komunitního ducha a propojují vzdělávací proces s kulturními a přírodními cykly:

- **Michaelská slavnost** – oslava sklizně a díkůvzdání, posílení odvahy a vůle.
- **Svatomartinská slavnost** – štědrost a posilování vnitřního světla.
- **Adventní spirála** – meditativní cesta ke světlu.
- **Vánoční jarmark** – vystoupení tříd, prodejní stánky, občerstvení, sdílení radosti.
- **Masopust** – oslava radosti a tvořivosti.
- **Velikonoční jarmark** – vystoupení tříd, prodejní stánky, občerstvení.
- **Letní slavnost (Svatojánská)** – zakončení školního roku spojené s uměleckými vystoupeními.

Struktura školního dne

Každý den obsahuje:

1. **Hlavní, tzv. Epochové vyučování**, (110 minut, věnované hlavnímu předmětu – matematika, český jazyk, formy, vlastivěda, přírodověda, dějepis, přírodopis, zeměpis, chemie, fyzika,...).
2. **Praktické, umělecko-řemeslné a pohybové předměty** (ruční práce, eurytmie, hudba, tělesná výchova, dílny, modelování, dřevořezba, výtvarná výchova).
3. **Jazyky** (anglický a německý).
4. **Volná hra a pobyt venku** (důležitá součást dětského rozvoje).

4. Tematická náplň jednotlivých tříd

1. třída

Děti vstupují do školního světa skrze **rytmus, obraznost a pohádky**. Učí se číst a psát prostřednictvím vyprávění a kreslení písmen. Matematika začíná zážitkově – děti objevují čísla, základní početní operace a rytmy v pohybu. Hlavními tématy jsou pohádky, příroda a základní lidské činnosti. V první třídě děti začínají s drobnými ručními pracemi – řetízky háčkované na prstech, pletení.

2. třída

Děti procházejí obdobím silných protikladů, které se odráží ve **vyprávění bajek a křesťanských legend o svatých**. Pokračuje rozvoj čtení, psaní a počítání, přibývá práce s větší samostatností. Matematika zahrnuje násobilkou a slovní úlohy. Začíná se objevovat krásný psaný projev. Posléze, když děti od rodičů dostanou svou první, ručně psanou a ilustrovanou **čítanku**, se pouští do čtení. Pokračuje se v ručních pracích – pletení a začíná se s háčkováním.

3. třída

Třetí třída je obdobím "krize devátého roku" – děti se začínají vnitřně oddělovat od okolí. Učitel dětem vypráví **příběhy ze Starého zákona**. Témata jsou praktická a orientovaná na realitu: řemesla, stavitelství (**Stavba domu**), zemědělství (**Ze zrna chléb**). Děti se učí měřit, vážit, hospodařit a chápat lidskou práci a její smysl. V jazyce se klade důraz na popis a vyprávění, děti se seznamují s psacím písmem.

4. třída

Děti se učí rozlišovat a chápat svět kolem sebe jako celek i v detailech. Hlavními tématy jsou **severské mýty** a **svět zvířat**, novými předměty jsou vlastivěda a přírodověda. Děti se obrací ke svému místu, kde žijí, seznamují se s jeho dějinami i místopisem, tvoří **mapy**. V hodinách přírodovědy zažívají bytosti zvířat v jejich přirozeném prostředí především prostřednictvím živého vyprávění učitele. V matematice se probírá dělení, zlomky a násobení větších čísel. V jazyce se více zaměřují na gramatiku.

5. třída

Pátá třída bývá označována za "zlatý věk" školní docházky – děti jsou vyvážené a otevřené poznání. Tématy jsou starověké civilizace (Indie, Persie, Egypt, Řecko), zeměpis, botanika a dějepis. V matematice se objevují desetinná čísla a složitější slovní úlohy. V rámci tělesné výchovy se děti koncem ročníku účastní **olympijských her** všech 5. tříd waldorfských škol v ČR, na které se celý školní rok připravují.

6. třída

Děti prožívají období blížícího se vstupu do puberty. Jedná se o období zesíleného myšlení a hledání hranic. Hlavními tématy v 6. třídě jsou dějiny Starověkého Říma a počátků středověku a s tím související „**Rytířská slavnost**“, na kterou se děti připravují. Novými předměty jsou fyzika (zvuk, světlo, magnetismus), mineralogie a geometrie. V geometrii je od dětí již vyžadována přesnost a přehlednost. V matematice děti pronikají do počítání s procenty a desetinnými čísly. Ve výuce se začínají objevovat systematické vědecké metody.

7. třída

V období puberty děti prožívají vnitřní proměny a hledají nové jistoty. Hlavní vyprávěcí látkou sedmé třídy jsou **zámořské objevy, dobývání nových končin, objevování nových zemí**. Sedmáci kreslí mapy, čtou cestopisy, životopisy slavných osob, malují historické lodě a události, přednášejí referáty pro třídu. V hodinách českého jazyka píšou slohové práce. Nosnými tématy jsou renesance, objevitelské cesty, ve fyzice mechanika a novým předmětem je chemie. V zeměpise se rozšiřují obzory na celý svět. Velký důraz je kladen na samostatnost, tvořivost a rozvoj vlastního názoru.

8. třída

V osmé třídě se začíná rozvíjet pojmové myšlení, které usiluje o vytváření vztahů mezi jednotlivými jevy. Děti se zabývají základními prvky vědecké činnosti: přesným pozorováním a jasným myšlením. Probírají se **novověké dějiny** (průmyslová revoluce), literatura, biologie člověka, fyzika a chemie v širších souvislostech. V hodinách českého jazyka je v popředí komunikační a slohová výchova se zaměřením na schopnost získávat, zpracovávat a prezentovat poznatky a informace a reagovat písemně i ústně na dění ve světě kolem nás. Velkým celoročním projektem osmé třídy je společná **příprava divadelního představení**, se kterým se účastní divadelního festivalu v Písku.

9. třída

V devátém školním roce stoupá u mladého člověka potřeba být samostatný, hledá a obhájí si svůj vlastní životní styl. Důraz se přesouvá na **logické a objektivní myšlení**. Děti se učí kriticky zpracovávat informace. Probírá se moderní historie, geologie, fyzika (mechanika, elektřina), chemie (organická a anorganická), biologie rostlin i zvířat. Rozvíjí se **schopnost samostatného uvažování a práce ve skupině**. Pro devátý ročník je typické opakování, procvičování, doplňování a prohlubování probraného učiva – intenzivní příprava na přechod na střední školu. Žáci ale zároveň pracují na své **závěrečné ročníkové práci**, kterou prezentují veřejně – často se jedná o osobní projekt zahrnující teorii i praxi.

5. Role rodičů ve waldorfské škole

Spolupráce rodičů se školou

Vzájemná spolupráce mezi rodiči a školou je základním pilířem waldorfského vzdělávání. Otevřená komunikace, důvěra a sdílení zkušeností pomáhají vytvářet harmonické prostředí pro dítě, které cítí soulad mezi domovem a školou. Rodiče jsou zváni k aktivní účasti na společných setkáních, slavnostech, třídních schůzkách a projektech školy. Pravidelný dialog s učitelem umožňuje lépe porozumět individuálním potřebám dítěte a podporovat jeho rozvoj i doma. Společně tak vytváříme společenství, ve kterém má každé dítě prostor růst s pocitem bezpečí a sounáležitosti. Rodiče se mohou ještě více zapojit do života školy prostřednictvím spolku rodičů.

Domácí prostředí a podpora vzdělávání

Podpora waldorfského vzdělávání doma znamená:

- Věkově přiměřený přístup dětí k digitálním technologiím
- Podporovat kreativní činnosti a hry
- Dbát na pravidelný rytmus dne a dostatek času pro volnou hru
- Zapojovat děti do domácích prací a aktivit spojených s přírodou

Zodpovědné zacházení s digitálními technologiemi

Současné studie i zkušenosti pedagogů a psychologů, včetně myšlenek Jonathana Haidta, ukazují, že příliš brzké a časté používání **chytrých telefonů** a **sociálních sítí** může **negativně ovlivnit duševní zdraví, soustředění a vztahy dětí**. Waldorfská pedagogika proto klade důraz na ochranu dětství před nadměrným digitálním vlivem a na budování zdravých návyků: podporuje **živý kontakt s lidmi, tvořivou hru** a přirozené **poznávání světa** bez obrazovky. Technologie se do vzdělávání zařazují postupně, až když je dítě připraveno je používat kriticky a smysluplně.

Praktické tipy pro rodiče

- **Odkládejte vlastní smartphone:** Pokud je to možné, odložte pořizování chytrého telefonu (či hodinek apod.) pro dítě až do vyšších ročníků základní školy nebo až na střední školu (cca od 14 let).
- **Bezpečné používání:** Omezte přístup na sociální sítě do doby, než dítě dokáže chápat jejich rizika a ovládat svůj čas online.
- **Jasná rodinná pravidla:** Dohodněte se na pravidlech — například žádné telefony u stolu, mobil mimo ložnici v noci, omezený čas u obrazovky.

- **Společná dohoda ve třídě:** V rámci rodičovského společenství se můžete domluvit na podobných pravidlech pro všechny děti, aby nebyly vystaveny tlaku mít vlastní telefon nebo účty na sociálních sítích.
- **Bud'te vzorem:** Ukazujte svým chováním, že technologie jsou pomocníkem, ne pánem — odkládejte telefon, když jste s dětmi, a věnujte jim plnou pozornost.
- **Mluvte o digitálním světě:** Otevřeně s dětmi mluvte o tom, jak fungují sociální sítě, jak ovlivňují myšlení a vztahy, a jak si chránit soukromí a duševní pohodu.

Společným úsilím školy a rodiny tak můžeme dětem poskytnout bezpečný a podnětný prostor k vyrůstání a naučit je technologie využívat zodpovědně a s rozvahou.

6. Financování školy a zapojení rodičů

Jak je škola financována?

Naše škola je veřejnou školou, a jako taková je financována z prostředků zřizovatele, kterým je město Semily.

Třídní fond

Každá třída má svůj vlastní fond, do kterého rodiče přispívají. Z těchto prostředků se hradí materiály pro výuku, výlety a další aktivity, které jsou nad rámec běžného rozpočtu školy. Tento příspěvek vybírá třídní pokladník.

Příspěvek školnímu spolku SPWŠ

Spolek přátel waldorfské školy je sdružení rodičů a přátel waldorfské školy v Semilech, které má za cíl podporovat školu. Mezi jeho hlavní činnosti patří účast na organizaci jarmarků, sportovního dne, finanční pomoc při vybraných aktivitách školy – např. povinné lyžařské výcviky, olympiáda 5. tříd waldorfských škol, divadelní projekty, příspěvky na dopravu na akce školy i jednotlivých tříd. Průběžně se spolek snaží pomáhat při zlepšování exteriéru i interiéru školních budov. Spolek také spravuje sociální fond určený pro podporu rodin, které se ocitnou ve finančně náročné situaci.

Příspěvek spolku se platí v rámci platby do třídního fondu. Jedná se o 400,- Kč na dítě ročně. Třetí a další dítě v naší škole má výši příspěvku sniženu na polovinu, tj. na 200,- Kč. Přispět lze i větší částkou.

Veškeré informace o SPWŠ najdete na webových stránkách www.spws.cz, na které je proklik i přímo z webu školy. Případně své dotazy můžete psát na e-mail info@spws.cz.

Příspěvek Asociaci waldorfských škol v ČR

Hlavním posláním asociace je podpora waldorfského vzdělávání v České republice. Organizuje pravidelná setkávání zástupců škol, spolupracuje s rodičovskými spolky, zastupuje Česko v evropských a světových waldorfských organizacích. Účastní se politických a legislativních jednání, usiluje o dosažení rovnoprávného financování nezávislých škol státem, propaguje waldorfskou pedagogiku na různých společenských akcích. Dbá na vzdělávání waldorfských pedagogů, spolupracuje s pedagogickými fakultami. Kromě časopisu Člověk a výchova organizuje přednášky a vydává publikace a periodika týkající se waldorfské pedagogiky.

Příspěvek asociaci se platí také v rámci platby do třídního fondu. Jedná se o 300,- Kč za žáka na rok.

Fundraising a komunitní aktivity

Škola ve spolupráci se spolkem rodičů pravidelně organizuje různé akce, jako jsou jarmarky, benefiční koncerty a jiné formy fundraisingu, které pomáhají rozšiřovat možnosti financování školních aktivit. Díky těmto příspěvkům a podpoře je možné zajistit bohatý školní život a rozmanité vzdělávací zážitky pro děti.

7. Praktické informace pro rodiče

Školní družina

Škola provozuje družinu **pro žáky 1.-3. třídy**. Oddělení družiny využívají upravené prostory tříd + dětský klub v přízemí. Všechna oddělení jsou vybavena pomůckami potřebnými pro tvořivou činnost dětí, které jsou, pokud možno z přírodních materiálů, průběžně se doplňují a obměňují. Dále jsou dětem k dispozici stolní hry a stavebnice. Družina dále využívá upravený školní dvůr, dětské hřiště v nedalekém parku na Ostrově a krásnou přírodu v okolí města.

Vychovatelky ŠD se snaží o navození **příjemné, přátelské atmosféry a příznivého sociálního klimatu**. Děti jsou vedeny ke vzájemné úctě, toleranci, spolupráci, pomoci druhému a empatii. Jedním z prostředků je např. pomoc starších dětí mladším při hrách a organizaci zájmové činnosti.

Školní družina je v provozu ráno **od 7:00 do 7:45 hod**, kdy se otevírá škola pro všechny žáky a odpoledne po skončení vyučování dle daného rozvrhu tříd **do 16:00 hod**.

Rodiče přihlašují své děti prostřednictvím Zápisového lístku v předem určeném termínu (rodiče jsou o tomto termínu včas informováni). Zápisový lístek se vyplňuje nově pro každý školní rok.

Školní jídelna a stravování

Jídlo do naší **školní výdejny** dodává jídelna ZŠ Ladislava Riegra v Řekách. Je možné vybírat ze dvou variant – s masem a vegetariánské jídlo. Přihlášku ke stravování dostane rodič v rámci přijímacích dokumentů, případně je na webu nebo v kanceláři školy. Poté obdrží přístupové

údaje do aplikace **Strava.cz**, prostřednictvím které je možné odhlašovat a přihlašovat obědy. Odhlašování je možné do 6:30 v daný den, změna jídla je možná nejpozději do 9:30 předchozího dne.

Školní pomůcky a výbava

V naší škole klademe důraz na práci s kvalitními a přírodními materiály, které rozvíjejí smysly, tvořivost a vztah k okolnímu světu. Děti při výtvarných a řemeslných činnostech používají **vlno, včelí vosk, dřevo, hlinu** a další přírodní suroviny. K psaní a kreslení používáme **voskové pastelky a bločky, akvarelové barvy** a speciální formátované sešity odpovídající výukové metodice waldorfské školy.

Pro přehledné a praktické uskladnění voskových bločků a pastelek je potřeba pořídit speciální **penál**, ideálně ručně šitý nebo zakoupený u výrobce s waldorfským zaměřením. Tento penál chrání pastelky i bločky a zároveň pomáhá dětem udržovat pořádek.

Konkrétní seznam výbavy a doporučení ke koupi obdržíte od svého třídního učitele – některé pomůcky hromadně zajišťuje škola, jiné si pořizují rodiče individuálně.

Komunikační kanály mezi školou a rodiči

Naše škola využívá informační systém **Škola Online** (ŠOL) jako jeden z hlavních nástrojů pro oficiální komunikaci mezi školou a rodiči. Tento systém slouží zejména ke sledování docházky, rozvrhu hodin, suplování a dalších důležitých informací o průběhu školní docházky dítěte. Zároveň jej využíváme k rozesílání oznámení, zpráv vedení školy, třídních učitelů i správy školy.

Každý zákonný zástupce obdrží při nástupu dítěte do školy přístupové údaje a stručný návod k přihlášení. Systém je dostupný prostřednictvím webového rozhraní i jako mobilní aplikace. Doporučujeme rodičům, aby měli aplikaci nainstalovanou a průběžně sledovali nové informace.

Prosíme, mějte na paměti, že Škola Online je určena především pro organizační a administrativní komunikaci. V případě osobních nebo výchovných záležitostí je vždy vhodnější **kontaktovat třídního učitele** přímo – ideálně osobně, telefonicky nebo prostřednictvím domluvené schůzky.

Dalším komunikačním kanálem jsou pravidelné **rodičovské schůzky** v kratších časových intervalech (cca jednou za 2 měsíce), dále e-maily, webové stránky a školní nástěnky v přízemí školy.

První školní den

Děti přicházejí s rodiči do slavnostně vyzdobené třídy, kde je přivítá třídní učitel. Probíhá krátký uvítací program a rodiče dostanou informace k organizaci prvních dnů.

8. Často kladené otázky

Jak pomoci dítěti s přechodem do waldorfské školy?	Podporujte ho v tvořivé hře, vyprávění příběhů a respektování přirozeného rytmu dne.
Může dítě nosit elektronická zařízení?	Ve škole se nepoužívají mobilní telefony ani jiná elektronická zařízení.
Jak škola řeší kázeň a případné problémy ve třídě?	Ve waldorfské škole se klade důraz na budování vztahu mezi učitelem a žákem. Problémy se řeší individuálně, s ohledem na dítě, jeho rodinu a třídu.
Co když má dítě speciální vzdělávací potřeby?	Škola se snaží najít individuální přístup ke každému dítěti. Při potřebě další podpory spolupracuje s odborníky z pedagogicko-psychologické poradny a rodiči.
Jaký je postoj školy k domácím úkolům?	V nižších třídách je domácích úkolů minimum. Důležitější je volná hra, pohyb a odpočinek po škole. Ve vyšších třídách se objevují úkoly podle potřeby.
Jak škola podporuje rozvoj sociálních dovedností a vztahů mezi dětmi?	Velký důraz se klade na spolupráci, vzájemný respekt a řešení konfliktů. Děti se učí v pevném třídním kolektivu, který podporuje přátelské vztahy.

9. Chcete se o waldorfské pedagogice dozvědět více?

Základní doporučená literatura

F. Carlgren - *Výchova ke svobodě. Pedagogika Rudolfa Steinera.*

R. Steiner – *Výchova dítěte z hlediska duchovní vědy*

M. Glöcklerová – *Školy jako místa zdravého vývoje* (Zkušenosti a perspektivy waldorfské pedagogiky pro vzdělávání 21. století)

Časopis *Člověk a výchova* - vydává Asociace waldorfských škol

Důležité odkazy

- Webové stránky školy – www.walsem.cz
- Asociace waldorfských škol ČR – www.waldorf.cz
- Spolek přátel waldorfské školy v Semilech – www.spws.cz